

Het werkende Meisje I

POLITIEK EN SOCIAAL LEVEN

HAAR SCHRIFTUURLIJKE ARBEIDSGROEPING EN DE CONCRETE VERVULLING ERVAN.

Bij onze beschouwing van de plaats en de taak van de vrouw in de maatschappij is reeds dit wel duidelijk geworden, dat zeer beaamt voor de vrouw ook van een roeping tot arbeiden gesproken moet worden. Die bepaalde vrouwenfiguur, die het als haar belangrijkste werk beschouwt de man te behagen en daarvoor zich steeds weer onder de bewerking van de schoonheids-specialiste moet stellen, gaan wij dan ook onbesproken voorbij. Men houde zich daarbij ervan overtuigd, dat ook wij een hekel hebben aan een onverzorgd uiterlijk van een vrouw of meisje. Men begrijpt, dat wij evenwel daarop in onze afwijzing niet doelen, maar op de levenshouding van die bepaalde luxe dames, waarvan de profeet Jesaja het beeld in de oudheid reeds schetste, toen hij van de dochteren Sions uit zijn dagen dit woord van zijn God doorgaf: dat het hovaardigen zijn, die daar hengaan met gerechte hals en lonkende ogen, met trippelende gang en met haar voeten rinkelen, met de opsomming van de schoonheidsattributen uit die dagen als voeringen, voorhoofdsiersels, maantjes, oorkingen, armbanden en slulers. (Vgl. Jesaja 3:16 vv. Dr J. Ridderbos, Het Godswoord der Profeten, deel 2, blz. 148/9).

Alle aandacht moet dus erop gericht zijn, dat de vrouw een arbeidsroeping heeft. Want tot de mens, van wie nadrukkelijk in Gen. 2:27 gezegd is: „man en vrouw schiep Hij ze“, gaat vervolgens uit de opdracht tot vervulling en onderwerping van de aarde en tot het oefenen van heerschappij over de dierenwereld. Dit gegeven nu, gevoegd bij de aanduiding van de taak van de vrouw door God Zelf als van een hulp, die bij de man past, met het door God als Schepper gestelde en gehandhaafde biologische eigens van de vrouw, wijst mede in verband met de gezamenlijk ontvanging opdracht tot vruchtbaar zijn en vermeerdering van het geslacht in de richting van huwelijk en gezin, dus ook van gezinsarbeid voor de vrouw en voor het meisje op arbeid, die op het gezin gericht is, die ook, al is het geen gezinsarbeid zelf, toch nog, zoals wij in een der vorige artikelen betoogden, zoveel mogelijk gericht dient te zijn op het gezin en zijn noden, wat de aard van het werk betreft. In verband met dat laatste komen wij dus thans tot de beschouwing van concrete taken voor het werkende meisje.

Het zou ons niet verbazen, wanneer een of andere lezer van ons vorig artikel, kennis nemende van de door ons gegeven cijfers, voor zichzelf zou hebben geconcludeerd, dat het met die beroepsarbeid van de vrouw nogal losloopt. Een stijging van het percentage van 16,8 in 1899 tot 19,5 in 1947 levert nog geen bepaald schokkend feit op. Toch moet hierbij niet worden voorbij gezien, dat het nog altijd een stijging van 16 % uitmaakt van het eerste percentage en dat het een stijging is, die zich constant voortzet. Het is dus een geleidelijk voortschrijdend proces, dat juist door zijn geleidelijkheid wel eens aan de aandacht zou kunnen ontsnappen.

Belangrijker echter nog dan het verschijnsel van de constant toenemende beroepsarbeid van de vrouw is dat van de verschuiving, die er in die beroepsarbeid plaats vindt. Het percentage in beroep werkende vrouwen, ingedeeld in bedrijfsklasse „Huiselijke diensten“ was in de jaren 1889, 1899 en 1909 als volgt, berekend over het totaal der in een beroep werkende vrouwen:

1889: 44.5 %
1899: 43.3 %
1909: 39.7 %

Bovenstaande cijfers ontleenden wij aan het in ons vorig artikel reeds genoemde werk van Mr Clara Wichmann, blz. 59. Gaan we nu na welke deze cijfers zijn volgens de publicatie van de beroepstelling, uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek, dan vinden we de navolgende getallen en percentages over de jaren 1920, 1930 en 1947:

Jaar:	Totaal aantal werkende vrouwen:	Vrouwen in huiselijke diensten:	Percentage vrouwen in huiselijke diensten:
1920	631.831	211.345	33.4 %
1930	767.579	234.446	30.5 %
1947	943.603	178.143	18.9 %

Tussen 1930 en 1947 nam het aantal in een beroep werkende vrouwen toe met 176.024 of met 23.2 %.

Vergelijken we nu de verschillende bedrijfsklassen, waarin vrouwen arbeiden, en zoals gezegd, is dit in alle bedrijfsklassen het geval, dan levert een vergelijking van de aantallen in de jaren 1930 en 1947 het volgende resultaat op:

Bedrijfsklasse:	1930:	1947:	Percentage daling: stijging:
Aardewerk, glas, kalk, steenen	2050	1779	13.2
Bewerking diamant en andere edelstenen	643	177	72.5
Graafische nijverheid, fotografie	2165	3422	58
Bouwrijverheid	2969	4430	49.3

Chemische nijverheid	5541	10053	81.4
Bewerking v. hout, kurk, stro	1283	1738	35.6
Kleding en reiniging	78421	95444	21.7
Kunstnijverheid	251	363	44.6
Leder, wasdoek, rubber	3976	6075	52.8
Mijnbouw, Veenderijen etc.	1906	1234	35.4
Metaalnijverheid, scheepsbouw etc.	12103	13401	10.7
Papierenijverheid	4678	4771	2
Textielnijverheid	30194	22533	25.4
Gas, electr., waterl. bedrijven	584	1182	102.0
Voedings- en genotmiddelen	23099	17929	22.4
Landbouw	109318	168596	54.2
Visserij en jacht	348	356	2.3
Winkels en overige handel	104087	156237	50.1
Verkeer	34298	55718	62.5
Crediet- en bankwezen	4968	7441	49.8
Verzekeringwezen	3501	9013	157.4
Overheidsdiensten, vrije beroepen	55869	119531	113.9
Onderwijs	45496	43776	3.8
Huiselijke diensten	234446	178146	24.2
Eredienst	5193	1379	73.5

Bij de beoordeling van deze cijfers dient men er aan te denken, dat de classificatie in de verschillende bedrijfsklassen in 1930 en 1947 wel eens onderling verschillend kan zijn geschied. Zo vermeldt de telling van 1930 als groep „Overige bedrijven en vrije beroepen“ en die van 1947 „Overheidsdienst en vrije beroepen“. Wie de Uitkomsten der Beroepstelling 1930 vergelijkt met die van 1920, ziet, dat ook toen reeds onderlinge afwijkingen in dit opzicht voorkwamen, hetgeen vanzelfsprekend de vergelijkbaarheid bemoeilijkt. Doch ook wanneer men hiermede rekent, levert bovenstaande vergelijking toch wel voldoende aanwijzingen op voor het reeds in het begin van onze artikelenreeks gesignaleerde verschijnsel, dat de vrouw bezig is, zich met haar beroepsarbeid te distancieren van die terreinen, waar nog het meeste contact is met haar natuurlijke levensroeping.

De gegeven cijfers leren ons dan b.v., dat met name de bedrijfsklasse „Huiselijke diensten“ terugging met 24.2 % van 1930 tot 1947, bij een gemiddelde stijging van 23.2 % der in beroep werkende vrouwen in die periode. Zou het aantal in huiselijke diensten werkende vrouwen van 1930 tot 1947 eens zijn toegenomen met dit gemiddelde percentage, dan zou het aantal zijn gestegen van 234.446 in 1930 met 54.390 tot 288.836 in 1947. In plaats daarvan is het gedaald tot 178.143, hetgeen dus een daling uitmaakt van niet minder dan 110.693, in vergelijking tot eerder genoemd calculatorisch cijfer. Zelf vonden wij deze daling zo frappant, dat wij ons tot het C.B.S. gewend hebben met de vraag, of mogelijk ook in deze bedrijfsklasse in 1947 en 1930 verschillende methoden van classificeren waren gevolgd. Men deelde ons mede, dat dit niet het geval was en dat wij hier inderdaad met een reële daling te maken hebben. Dit alles bevestigt dus, dat een zeer groot percentage van de in beroep arbeidende meisjes bezig is, zich uit de huiselijke diensten terug te trekken. Een teruggang van zulk een omvang kan natuurlijk niet zijn verklaring vinden in de reeds besproken vermindering van het huiselijk werk zelf, komt dus b.v. niet voor rekening van stofzuiger of wasmachine, aardappelschillemachine, geconserveerde levensmiddelen en dergelijke huiselijke moderniseringen. Daarom is er dus alle reden voor, met zulk een ontwikkeling voor ogen, onze meisjes, die een plaats gaan zoeken in het beroepsleven, eraan te herinneren, zoals die door mij bedoelde predikant dat ook wenste te doen: *denkt eraan, dat er ook nog gezinnen zijn, die op Uw verzorging wachten.*

Vergelijkt men verder globaal bovenstaande percentages van stijging en daling in de verschillende bedrijfsklassen, dan ziet men, dat met name in de industriële beroepen de grootste stijging boven het gemiddelde percentage valt waar te nemen.

Hetzelfde geldt ook van groepen als Handel, Verkeer, Crediet- en Bankwezen en Verzekeringwezen. In deze laatstgenoemde groepen treffen we de vrouw als kantoorbediende aan. Bij de beoordeling van de stijging in de industriële groepen dient men eveneens te bedenken, dat ook daarin de administratieve vrouwelijke krachten mede zijn ondergebracht. Dit alles bevestigt dus, hetgeen ook een der medewerkers aan het Vrouwenweekboek, J. C. Doorman, in haar artikel over „Industrie en Bedrijf“ opmerkte, dat het „vooral de handel (kantoorpersoneel) en de vrije beroepen zijn, welke de vrouwen trekken“. (Vrouwen van Nederland, 1898—1948, uitgave Scheltens & Giltay, Amsterdam, 1948, uitgegeven ter gelegenheid van het Regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina, blz. 207).

De geconstateerde daling strekt zich niet alleen uit tot de bedrijfsklasse der Huiselijke Diensten, maar ook tot andere, die voor de vrouw bij uitstek geschikt zijn. Immers ook in de klasse Onderwijs valt 'n daling van 3.8 % waar te nemen, bij een gemiddelde stijging van 23.2 %, der in beroep werkende vrouwen. In de bedrijfsklasse Kleding en Reiniging, waar wat het werkobject betreft, ook nog duidelijke contacten liggen met

het natuurlijk arbeidsterrein van de vrouw, blijft de stijging van 21.7 % ook beneden het algemeen gemiddelde van 23.2 %.

Ten opzichte van de bedrijfsklasse Landbouw zij nog opgemerkt, dat het C.B.S. ons mededeelde, dat in 1947 in afwijking van 1930 ook gevraagd was bij de beroepstelling naar de medewerkende ongehuwde dochters en de medewerkende echtgenoten. De grote stijging in deze sector zal dus goeddeels hierin haar verklaring vinden.

Reeds van oude tijden af is de vrouw in het landbouw- en veeteeltbedrijf haar man of vader tot een hulp geweest bij het werk. Wij lezen in Gen. 24:19 reeds van de waterputtende en kemelen te drinken gevende Rebekka en in Gen. 29:9 van de schapen hoedende Rachel. Landbouwarbeid beweegt zich dan ook zeer sterk in de gezinsfeer.

Afgedacht dus van de stijging in de Landbouwsector, die bovendien door andere wijze van berekening als boven vermeld moeilijk in vergelijking valt te bepalen, beweegt zich de vrouw in haar beroepsarbeid dus in een richting, die zich duidelijk van het gezin en zijn noden verwijdt. Met deze gezinsnoden bedoelen wij, zoals reeds gezegd, noden in de arbeid zelf gelegen, geen economische noden. Tegen deze te betreffen ontwikkeling hebben wij onze Gereformeerde meisjes gewaarschuwd.

P. GROEN.

Naschrift.

In het nummer van 8 December leze men in het artikel „Enige cijfers en feiten betreffende Vrouwenarbeid“ op pag. 86, 1ste kolom, 12e regel van boven, l.p.v. „Bedrijfsraad“ „Bedrijfsarbeid der vrouw.....“.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Tegenslag op Soemba

Het zal tot de meeste lezers wel al doorgedrongen zijn, dat onze zending op Soemba met tegenslag en verdriet te kampen heeft. We hebben het oog op het feit, dat dr en mevrouw Idema-Schilder niet naar de wens van hun hart op gewone tijd en naar vastgestelde orde zullen kunnen komen tot hervatting van hun werk op Soemba. Mevrouw Idema, die aanvankelijk van een ziekte hersteld was, en toen uitzicht had op spoedig volgend ontslag uit het ziekenhuis te Bandoeng, is daarna geheel onverwacht plotseling zeer ernstig ziek geworden; en het bleek, dat de uiterst moeilijke behandeling van dit nieuwe lijden niet kon geschieden op Java, doch dat daarvoor een operatieve behandeling in Nederland vereist zou zijn.

Aan deze duidelijke roepstem heeft het gezin gevolg moeten geven. Maar daarmee waren meteen de mooie plannen verstoord. Reeds was plaats besproken voor de terugreis naar Soemba. Maar met één slag moest alles worden veranderd. Temeer, omdat er niet het minste uitzicht te openen was omtrent de termijn, gedurende welke de onderscheiden fasen vorderende operatieve behandeling van Mevr. Idema zou hebben te geschieden. En zo is dan het gezin thans in Nederland terug, en is met de operatieve behandeling althans een aanvang gemaakt.

Persoonlijk verdriet en zorg mengen zich hier met het gevoel van bezorgdheid om de tegenslag, die het zendingswerk op Soemba hiermee ondervindt. Ook voor Mevrouw Idema was het een verzwaring van de beproeving, dat het werk op Soemba zijn regelmatige en gehoopte voortzetting nu zou moeten missen. In dezen past ons allen het zwijgen.

Onlangs kreeg ik ter aankondiging — laat me meteen, en dan met grote vreugde, deze hier mogen doen — een exemplaar van het interessante, goed geïllustreerde werk (album over Soemba): „Waar de Velden wit zijn.....“; er wordt daar verteld van het zendingswerk, uiterst onderhoudend; ik kan het U sterk aanbevelen (adres voor bestellingen: Mevrouw W. M. de Vries-Jansen, Sophiastraat 22, Gouda, giro 396656, boek zonder platen f 5.—; platen, 24 stuks, goed fotomateriaal, f 0.30 per stuk; alles geschikt óók voor kinderen). In dat boek is ook een bijdrage over „Onze Anak-Piara's“, ondertekend door: M. G. Idema-Schilder. Daar trof mij volgend verhaal te:

„Op zekere dag vroeg ik één onzer anak piara's, die nog maar kort in huis werkte, om iets voor mij te gaan halen uit een kast in een andere kamer. Ik wachtte en wachtte, maar het kind kwam niet terug met het gevraagde. Toen ben ik zelf maar eens gaan kijken waar ze bleef. Daar vond ik ons pleegkind vlak voor de kast staan. Ze stond er beteuterd bij te kijken. Wat was er nu aan de hand? Ze wist niet hoe ze in de kast moest komen. Hij was namelijk op slot..... maar de sleutel stak er in. Het kind begreep nog niet, dat je een sleutel moet om draaien voor je de deur kunt openen.“

Wel, wij grote mensen zijn in Vaders huis van providentie meermalen net zo'n kleine anak-piara. De kast is gevuld, het slot is erop, de sleutel is ook wel bij de hand, maar we weten soms toch net die éne handgreep niet, die ons er helemaal weer brengt.

Gelukkig ontbreekt de Helpende Hand niet; en Hij, die haar beweegt, zal ook wel zeggen, hoe het verder moet.

Dat blijft in deze tegenslag voor zending en voor zendingsarbeiders, en ook voor de schrijfter van die bijdrage zelf, een sterke troost.

K. S.